

فرهنگ وازگان تخصصی

مراقبت پرواز

انگلیسی - فارسی

فارسی - انگلیسی

مصطفی مطلبی فشارکی

دکتر حسین حیدری تبریزی

حسن هاشمی میناباد

- ✓ اولین فرهنگ وازگان مراقبت پرواز با بیش از ۱۰۰۰ واژه تخصصی
- ✓ گامی مؤثر در جهت بومی سازی دانش و تخصص مراقبت پرواز
- ✓ به همراه تعاریف، توضیحات، مثال‌ها، اشکال، نمودارها، و تصاویر متعدد

سرشناسه	مطلبی فشارکی، مصطفی، ۱۳۵۶ -
عنوان و نام پدیدآور	فرهنگ واژگان تخصصی مراقبت پرواز: انگلیسی به فارسی - فارسی به انگلیسی ... / مصطفی مطلبی فشارکی، حسین حیدری تبریزی، حسن هاشمی میناباد.
مشخصات نشر	شیراز: آینه، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	۱۹۴ ص.
شابک	۹۷۸-600-92731-8-8 ریل ۹۵۰۰۰
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	پرواز -- واژه‌نامه‌ها -- انگلیسی
موضوع	پرواز -- واژه‌نامه‌ها -- فارسی
موضوع	زبان انگلیسی -- واژه‌نامه‌ها -- فارسی
موضوع	فارسی -- واژه‌نامه‌ها -- انگلیسی
شناسه افزوده	حیدری، حسین، ۱۳۴۷ - [دکتر]
شناسه افزوده	هاشمی میناباد، حسن، ۱۳۴۲ -
رده بندی کنگره	۳۹۲۴ ف۶/م۶ TL۵-۹
رده بندی دیویی	۶۲۹/۱۳۰-۳
شماره کتابشناسی ملی	۳۳۸۸۷۴۱

فرهنگ واژگان تخصصی مراقبت پرواز

مؤلفان:

مصطفی مطلبی فشارکی

دکتر حسین حیدری تبریزی

حسن هاشمی میناباد

نشر آینه

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۴

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

تلفن بخش: ۰۹۱۳۳۰۷۹۵۴۶

نشر آینه: شیراز، بلوار زند، کوچه یغما، مجتمع پارس

تلفکس: ۰۷۱۱-۲۳۴۸۲۲۸ - nashrayane@gmail.com

آدرس اینترنتی و سایت: www.atcdict.blogfa.com

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۷۳۱-۸-۸

همه حقوق محفوظ است. هرگونه نسخه برداری و تکثیر از این اثر، بدون دریافت مجوز

کتابی نویسنده ممنوع است و پیگرد قانونی دارد.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۶	راهنمای استفاده از فرهنگ
۹	بخش فارسی به انگلیسی
۳۸	راهنمای نشانه ها
۳۹	برچسب های کاربردی
۴۱	فهرست منابع

www.ketab.ir

مقدمه

برای دانشجویان، کارآموزان، و حتی شاغلین هر حوزه همیشه اصطلاحاتی مختص همان رشته، حائز اهمیت فراوانی بوده است. این اهمیت از آن جهت است که اصطلاحات، پایه و اساس بسیاری از راهبردها و فعالیت‌هایی است که خود غالباً به عنوان اساس تولید و پویایی دانش و فن‌آوری شناخته می‌شوند. این راهبردها و فعالیت‌ها عبارتند از: نظم بخشی دانش بر مبنای روابط مفاهیم، انتقال دانش و مهارت‌ها و فن‌آوری‌ها، تدوین و اشاعه‌ی اطلاعات علمی و فنی، ترجمه متون علمی و فنی به دیگر زبان‌ها، چکیده نویسی و تلخیص اطلاعات موضوعی و ذخیره و بازیابی اطلاعات علمی و فنی (فلبر، ۱۳۸۱). بنابراین اهمیت فرهنگ نگاری یا اصطلاح نگاری در رفع همین نیازهاست و استفاده از فرهنگ‌ها؛ از فرهنگ‌های عمومی گرفته تا فرهنگ‌های اصطلاحاتی و تخصصی، ضمن رفع نیازهای زیان‌شناسی، نیاز جامعه به فرایندهای علمی را بر طرف می‌سازد. این نیاز به گونه‌ای است که امروزه فعالیت‌های علمی بدون مراجعه و استفاده از فرهنگ‌ها تقریباً غیر ممکن است. و این یعنی همان اعتقاد ساموئل جانسون مبنی بر آنکه فرهنگ‌ها مانند ساعت هستند، بودن بدترینشان از نبودنشان بهتر است و از سوی دیگر انتظار نمی‌رود حتی بهترینشان کاملاً درست و بی نقص باشند (راتکلیف، ۲۰۰۶).

ضرورت تهیه فرهنگ

مطابق نظر علی کافی (۱۳۷۴) در زمینه‌ی لزوم جمع‌آوری و معادل‌گزینی واژگان تخصصی سه نوع طرز تفکر وجود دارد:

گروه اول معتقدند که بهتر یا عملی‌تر است که علم را به یکی از زبان‌های علمی بیگانه رایج و جا افتاده، مانند زبان انگلیسی بیاموزیم. صاحبان این نظر که معمولاً دانش‌ورزان علوم نو هستند معتقدند علم و تکنولوژی چنان گسترده و رشد آن به اندازه‌ای است که فارسی‌زبانان را یارای برگرداندن همه مطالب علمی به زبان فارسی نیست. آن‌ها بر این باورند که فراگیری یک زبان علمی زنده برای کسب مستقیم اطلاعات کارا تر است و حتی ترجیح می‌دهند واژه‌ای بیگانه به کار برند تا با گروه دوم معتقدند که باید هر علمی در هر سطحی به زبان فارسی آموخته شود. اینان، با اشاره به رابطه‌ی فکر و زبان معتقدند که آموزش علم به زبان فارسی از نظر علم آموزی نیز سودمندتر است. این گروه وابستگی فرهنگی و رشد نیافتن زبان مادری و محدود شدن امکانات آن به تأمین ارتباطات

غیر علمی را از مضرات علم‌آموزی به زبان بیگانه می‌دانند. اینان به زبان فارسی و تقویت آن سخت توجه دارند و واژه‌گزینی را امری ضروری و مهم می‌دانند.

گروه سوم با اعتقاد به این که باید برای بیان مطالب علمی سطحی در نظر گرفته شود نظر بینابینی را مطرح می‌کنند. آنان به مثابه گروه اول این واقعیت را پذیرفته‌اند که در حال حاضر علم را نمی‌توان در هر سطحی به زبان فارسی آموخت، اما معتقدند که باید علم در سطحی، مثلاً سطح آموزش عمومی و نیز در سطحی که رسانه‌های همگانی به علم می‌پردازند به زبان فارسی بیان شود و در سطح‌های بالاتر و تخصصی‌تر بهتر است از زبان بیگانه استفاده شود.

آنچه در مرزبندی نیازهای روزمره از نیازهای علمی لازم به ذکر است آن است که، هرچند در هر برهه‌ای از زمان می‌توان تفاوت محسوسی بین این دو قائل بود، اما این مرزبندی در همه‌ی زمان‌ها و مکان‌ها امکان‌پذیر نیست. مطابق نظر فلبر (۱۳۸۱) معمولاً اصطلاحات جدید ابتدا وارد زبان‌های علمی می‌شوند و بعداً در کارگاه‌ها و توسط مردم عادی مورد استفاده قرار می‌گیرند. گذشته از این، مرز زبان فارسی و زبان بیگانه باید کاملاً مشخص باشد، بدین معنا که استفاده از واژگان بیگانه در متون فارسی کار صحیحی نیست.

از سوی دیگر فرهنگستان زبان فارسی، به عنوان یگانه مرکز سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی زبان و ادب فارسی کشور، در برابر سیل واژه‌های بیگانه واژه‌گزینی را اولویت کار خویش قرار داده است (حبیبی، ۱۳۸۵). به هر حال، برای تقویت زبان فارسی در برابر واژگان بیگانه که با ورود هر سامانه، فن‌آوری، و دانشی همچون موجی بر پیکره‌ی زبان فارسی حمله‌ور می‌شود، راهی جز معادل‌یابی، معادل‌سازی، و معادل‌گزینی واژگان بیگانه وجود ندارد.

در حرفه‌ی مراقبت پرواز نیز الزام دستگاه‌ها و به ویژه نهادهای بین‌المللی بر تقویت زبان انگلیسی به عنوان زبان بین‌المللی واحد، ارتباط مستقیم زبان با ایمنی پروازها، و احتمال استفاده از واژگان فارسی در مکالمات و مشکلات ناشی از آن، از جمله موانع واژه‌گزینی و اصطلاح‌نگاری به شمار می‌رود.

در مجموع، آنچه می‌توان دلایل ضرورت واژه‌گزینی و فرهنگ‌نگاری تخصصی در مراقبت پرواز عنوان نمود به شرح ذیل است:

- اثر حاضر و آثار مشابه با توجه به آنچه قبلاً در مورد واژگان و مبنا بودنشان برای علوم و فنون گفته شد، می‌تواند بنیان‌گذار علم فارسی مراقبت پرواز باشد
- مراقبت پرواز به عنوان یکی از شاخه‌های علم هوانوردی نیازمند ارتباط و پیوند همه‌جانبه با دیگر شاخه‌های هوانوردی و رشته‌های دیگر علمی نظیر روانشناسی، حقوق، مدیریت، اقتصاد، و غیره است و این ارتباط به زبان فارسی و با واژگان تخصصی فارسی صورت می‌گیرد.
- در ترجمه‌ی مکالمات، مباحث، مستندات، و کتب خارجی مراقبت پرواز، آنچه بیش از همه مورد نیاز است وجود منبع و مرجعی جهت جایگزینی واژه‌های تخصصی است. این منبع در حال

حاضر در کشور وجود ندارد و تمامی فعالیت‌های صورت گرفته با سلیقه‌ی شخصی و به صورت غیر علمی، غیر منسجم و ناهماهنگ انجام می‌گیرد.

- اثر حاضر و آثاری از این دست می‌تواند در تهیه برنامه‌های مستند و چاپ آثاری در معرفی مراقبت پرواز به علاقمندان این رشته و عموم جامعه یاری رسان باشد.

اهداف تهیه فرهنگ

تهیه این فرهنگ، به هیچ عنوان با رویکرد کاربردی و به منظور فارسی سازی مکالمات و مکاتبات انگلیسی مربوط به هوانوردی و مراقبت پرواز تهیه نگردیده است، بلکه این فرهنگ با رویکردی صرفاً علمی با توجه به مکالمات و مکاتبات فارسی این حوزه، سعی بر آن دارد تا گام‌هایی را در مسیر پاسخگویی به نیاز بخشی از حوزه‌ی هوانوردی به معادل گزینی، معرفی و توضیح مفاهیم مراقبت پرواز، و جمع آوری معادل‌های واژگان بیگانه در این حرفه بردارد. این فرهنگ برای استفاده دو طیف از مخاطبین تهیه گردیده است. مخاطبین اصلی این فرهنگ در واقع مهندسين، مسئولان، دانشجویان، و مترجمین حرفه مراقبت پرواز هستند. با توجه به آنکه این دسته با اکثر واژگان ارائه شده آشنایی دارند، انتظار می‌رود اطلاع از معادل‌های واژگان برای این طیف از مخاطبین مفید واقع شود. مخاطبین فرعی این فرهنگ دانشجویان، مترجمین، و مسئولان غیر متخصص در حرفه‌ی مراقبت پرواز و حوزه‌ی هوانوردی می‌باشند. انتظار می‌رود تعاریف و توضیحات واژگانی بتواند تا حد زیادی مشکلات این طیف از مخاطبین را در حوزه‌ی تسلط بر مفاهیم و همچنین تا حدی معادل‌ها برطرف نماید.

مراحل تهیه فرهنگ

کار تهیه‌ی کتاب، با جمع آوری واژه‌ها آغاز شد. واژگان این حوزه، غالباً ترکیبی (چند کلمه‌ای) بود، بسیاری از آنها، در کتب تخصصی مربوطه به همراه تعریف و توضیحات ذکر شده بود و برخی نیز در مکالمات و مکاتبات مربوطه یافت و به فهرست واژگان افزوده شد. تعاریف واژگان با استفاده از همان تعاریف کتب تخصصی و یا، در مرحله‌ی بعد با مراجعه به متن کتب یا کتب دیگر یافت و ترجمه گردید. در این مرحله، برای قابل فهم تر شدن تعاریف، گاه برخی قسمتها در ترجمه تغییر داده شده و یا با حذف و اضافاتی، ساده سازی شد. در این مرحله در صورتی که واژه‌های تخصصی دیگری در تعاریف وجود داشت، آن واژه‌ها به مدخل‌های مربوطه ارجاع داده شد. برخی واژه‌ها نیز با توجه به دسته بندی‌های مربوطه موجود در واژه‌ها، با کلمات مرتبط قابل قیاس بود که با علامت قیاس با واژه‌های مربوطه قیاس شد. در مراحل بعد، برچسب‌های کاربردی، توضیحات، مثال‌ها، و پیوست‌هایی با هدف انتقال آسانتر مفاهیم واژه‌ها به مدخلها و فرهنگ اضافه گردید. همچنین دو

جدول اختصارات و راهنمای فارسی به انگلیسی برای مراجعه و یافتن آسانتر واژه‌های فرهنگ به کتاب افزوده شد. در مرحله آخر، ویرایش کتاب و ترتیب بندی اجزاء مختلف فرهنگ با هدف استفاده‌ی آسان تر کاربران انجام گردید.

امتیازات فرهنگ

آنچه از نظر نگارندگان، این فرهنگ را از آثار مشابه مجزا می‌کند آن است که:

- فرهنگ حاضر ابتدائاً یک پژوهش دانشگاهی در قالب «واژه نامه» بوده است که پس از تغییراتی فراوان در جهت ارتقاء کیفی و استفاده آسان تر آن برای کاربران، به صورت فعلی آماده شده است. از همین رو، از لحاظ روش‌مندی کاملاً علمی بوده و بر اساس نظریات نظریه پردازان این عرصه پی ریزی و تدوین گردیده است.
- بیش از ۸۰ درصد واژگان ارائه شده در این فرهنگ، بدیع بوده و از دایره شمول فرهنگ‌های موجود با عناوین و موضوعات مختلف خارج می‌باشد.
- در فرهنگ حاضر تعاریف، توضیحات و شواهد بر اساس منابع و اسناد ایکائو و کتب معتبر علمی دیگر ارائه گردیده است؛ که این کار می‌تواند گامی در جهت پرهیز هرچه بیشتر از درج اطلاعات غیر موثق و نامطمئن در فرهنگ‌ها باشد.
- به جای فراهم آوردن یک چمدان پر از واژگان بی ارتباط سعی شده است که با استفاده از ارجاعات و قیاس‌های مفید و بجای یک مجموعه متسجم و به هم پیوسته ارائه گردد.
- از آنجا که برای برخی از واژگان، معادل مشخص و واحدی وجود نداشته است، سه نوع معادل تعریف و استفاده گردیده است که بر اساس اولویت به صورت ذیل می‌باشند:
الف) معادل‌های متداول: معادل‌هایی که در سیستم هوانوردی و مراقبت پرواز تا حدودی جا افتاده و مورد استفاده قرار می‌گیرد.
ب) معادل‌های فرهنگستان: معادل‌هایی که، فرهنگستان زبان و ادب فارسی ارائه کرده است.
ج) معادل‌های پیشنهادی: معادل‌هایی که با استفاده از معادل‌های متداول و فرهنگستان و با استفاده از فرهنگ‌های دیگر پیشنهاد شده است.
- حرفه مراقبت پرواز، در ارتباطی تنگاتنگ با بسیاری از حوزه‌های دیگر است. از همین رو و همچنین برای استفاده بهتر کاربران و کمک به درک بهتر مفهوم واژه‌ها، برای برخی از واژه‌ها برچسب کاربردی تعیین گردیده است.
- به منظور کاهش حجم فرهنگ، بسیاری از کلمات تخصصی به صورت ترکیب شده با کلمات دیگر آورده شده‌اند.

- از امتیازات دیگر این فرهنگ، ذکر توضیحات، مثال‌ها، جداول، نمودارها، و شواهد تصویری برای درک بهتر واژگان تخصصی و جذاب‌تر شدن اثر برای مخاطبان است.

کلام آخر

آنچه در زمینه فرهنگ نگاری در حوزه‌ی هوانوردی و به ویژه در حرفه‌ی مراقبت پرواز لازم به ذکر است، آن است که متأسفانه گرایش به زبان بیگانه و بی میلی به زبان فارسی در این حوزه چه در میان مدیران و چه در میان شاغلین بسیار زیاد است. این درحالی است که بسیاری از کشورها نظیر فرانسه، روسیه، ترکیه، و غیره در زمینه معادل‌گزینی برای واژگان بیگانه گام‌های بلندی برداشته‌اند و به زبان اصلی و مادری خویش حتی در حوزه‌های تخصصی بسیار بیشتر از ما ارج می‌نهند. این درحالی است که بسیاری از دلسوزان زبان فارسی بر توجه بیشتر به زبان و ادب فارسی تأکید ورزیده‌اند و تأکیدات رهبر معظم انقلاب مبنی بر استفاده هرچه بیشتر از واژگان فارسی به جای واژگان بیگانه در سالهای اخیر نیز شاید به گونه‌ای شاهد بر همین کم توجهی به زبان فارسی است. با این وجود، امید است فرهنگ حاضر بتواند افق‌های تازه‌ای در توجه بیشتر به زبان فارسی را فرا راه این حوزه قرار دهد.

مجموعه‌ای که پیش روی شما خوانندگان عزیز قرار دارد قطعاً بی اشکال نبوده و در ابتدای راه است و راهنمایی و یاری شما می‌تواند در چاپ‌های بعدی به تهیه فرهنگی به مراتب بهتر و کامل‌تر از اثر حاضر بیانجامد (ان شا ا...).

در پایان از همه عزیزانی که به هر نحو در تهیه این مجموعه صمیمانه به کمک و یاری مؤلفین شتافته‌اند تشکر و قدردانی می‌گردد.

با تشکر و آرزوی موفقیت